

1) UVOD

1.1. Pojam stranca

Stranac je lice koje se nalazi na teritoriji domaće države, a nema domaće državljanstvo. To je najjednostavnija definicija stranca, na koga se primjenjuju posebni zakoni.¹ Javna prava nisu dostupna strancima, odnosno, apsolutno su rezervisana samo za domaće državljane. Privatna prava strancima mogu biti relativno dostupna ili apsolutno dostupna, u zavisnosti od vrste prava. Opšta ljudska prava se ne uslovljavaju državljanstvom, da bi se udovoljilo principu nediskriminacije. Da bi se ta prava poštovala dovoljno je da se lice nađe pod jurisdikcijom države o kojoj je riječ. Specifična privatna prava mogu se usloviti reciprocitetom i/ili davanjem posebnih odobrenja nadležnih organa ili ispunjavanjem posebnih uslova koji se za domaće državljane ne traže.² Svaka država je apsolutno slobodna pri koncipiranju normi o pravima stranaca. U kojoj mjeri će se neko privatno pravo priznati strancu zavisi od volje zakonodavca svake države. Smatra se da je položaj stranca gori od položaja domaćih državljana, izuzev u pojedinim oblastima. Zakonodavci ipak nisu potpuno slobodni pri koncipiranju statusa stranaca, tj. vezani su međunarodnim, civilizacijskim minimumom standarda, uspostavljenim izvorima međunarodnog javnog prava, kao što su Evropska konvencija o ljudskim pravima, Opšta deklaracija o pravima čovjeka, Konvencija o ukidanju svih oblika rasne diskriminacije itd. Na ponašanje zakonodavca utiču i standardi postavljeni u susjednim državama, kao i u međunarodnom okruženju.